

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Srovnání hospodaření obcí v České a Slovenské republice

Comparison of the Financial Management of the Municipalities in the Czech and Slovak
Republic

Student: Veronika Linartová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eva Marečková

Ostrava 2010

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně“

V Ostravě dne 7.5.2010

.....
Veronika Linartová

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. HOSPODAŘENÍ OBCÍ V ČESKÉ REPUBLICE	3
2.1 Vývoj územní samosprávy v českých zemích	3
2.1.1 <i>Struktura územní samosprávy před rokem 1990</i>	3
2.1.2 <i>Struktura územní samosprávy po roce 1990</i>	5
2.2 Obec jako základní územní samosprávný celek	5
2.2.1 <i>Působnost obce</i>	6
2.2.2 <i>Druhy obcí</i>	6
2.3 Rozpočet obce	7
2.3.1 <i>Rozpočtový proces</i>	8
2.3.2 <i>Rozpočtová skladba</i>	8
2.4 Příjmy obcí	10
2.4.1 <i>Daňové příjmy</i>	10
2.4.2 <i>Nedaňové příjmy</i>	13
2.4.3 <i>Kapitálové příjmy</i>	12
2.4.4 <i>Přijaté dotace</i>	13
2.5 Výdaje obcí	13
2.5.1 <i>Běžné výdaje</i>	14
2.5.2 <i>Kapitálové výdaje</i>	15
3. HOSPODAŘENÍ OBCÍ VE SLOVENSKÉ REPUBLICE	18
3.1 Územní samospráva	18
3.2 Obec jako základní územní samosprávný a správní celek	18
3.3 Rozpočet obce	19
3.3.1 <i>Rozpočtový proces</i>	19
3.4 Příjmy obcí	20
3.5. Výdaje obcí	21
3.6. Zadluženost obcí	22

4. SROVNÁNÍ HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH OBCÍ	23
4.1 Charakteristika vybraných obcí	23
4.1.1 <i>Město Příbor</i>	23
4.1.2 <i>Město Krompachy</i>	25
4.2 Analýza hospodaření vybraných obcí	27
4.2.1 <i>Analýza dosažených příjmů obcí za období 2006 – 2008</i>	28
4.2.1.1 Příjmy města Příbor	28
4.2.1.2 Příjmy města Krompachy	30
4.2.2 <i>Analýza vynaložených výdajů obcí za období 2006 – 2008</i>	31
4.2.2.1 Výdaje města Příbor	31
4.2.2.2 Výdaje města Krompachy	33
4.2.3 <i>Hospodaření vybraných obcí</i>	35
4.3 Komparace hospodaření vybraných obcí	36
5. ZÁVĚR	38
SEZNAM LITERATURY	40
SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ	
PROHLÁŠENÍ VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
SEZNAM PŘÍLOH	

1. ÚVOD

V České republice v současnosti existuje více než 6200, ve Slovenské republice více než 2900 obcí. V obou zemích je obec považována za základní článek územní samosprávy. Postavení obcí je stále významnější, což je zapříčiněno neustále se zvyšující odpovědností za zabezpečování různých druhů veřejných statků pro obyvatelstvo. Plnění jednotlivých úkolů v rámci samosprávních a přenesených funkcí vyžaduje určité finanční prostředky, proto je důležitým nástrojem pro plnění těchto úkolů rozpočet, který bilancuje příjmy s výdaji, potřebnými na zajištění potřeb veřejného sektoru v příslušném rozpočtovém období. Rozpočet dále obsahuje i finanční vztahy ke státnímu rozpočtu, k rozpočtu kraje a finanční vztahy k fyzickým a právnickým osobám.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol – první kapitola obsahuje úvod, ve druhé a třetí kapitole se pojednává o hospodaření obcí v České a Slovenské republice. V těchto dvou kapitolách se budu zabývat historickým vývojem územní samosprávy obou zemí, definicí obce jako základního článku územní samosprávy, podrobněji rozeberu příjmy a výdaje rozpočtů obcí. Poslední část těchto kapitol je věnována zadluženosti obcí. Čtvrtá kapitola se zaměřuje na dvě porovnávané obce, moravské město Příbor a slovenské město Krompachy, které byly vybrány na základě podobných údajů o rozloze a počtu obyvatel. Kapitola se blíže zabývá základní charakteristikou obcí, jejich historií i současností, malá část je věnována také strategickým programům rozvoje těchto měst. Současně se zabývá vývojem hospodaření těchto měst v letech 2006 – 2008 a následně jejich hospodaření porovnává. Pátá a poslední kapitola pak obsahuje závěr této bakalářské práce.

Cílem bakalářské práce je charakterizovat vybrané obce Příbor a Krompachy a analyzovat jejich hospodaření v letech 2006-2008. Dílčím cílem je charakteristika hospodaření obcí v České a Slovenské republice.

Hypotézy práce zní:

- celkové příjmy v přepočtu na jednoho obyvatele jsou ve sledovaných obcích srovnatelné;
- vybrané obce v České a Slovenské republice jsou s danými finančními prostředky schopny realizovat větší investiční záměry.

V práci je použita metoda popisu jednotlivých obcí a jejich rozpočtů, dále metoda analýzy rozpočtů obcí Příbor a Krompachy v letech 2006-2008 a dostupných podkladů a metoda komparace v časových řadách.

Informace a podklady pro tuto práci jsou čerpány z odborné literatury, právních předpisů, internetových zdrojů, z časopisů a z interních materiálů poskytnutých městskými úřady Příbor a Krompachy.

2. HOSPODAŘENÍ OBCÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Ekonomický základ obce je významnou a zároveň nepostradatelnou složkou obecní samosprávy. Hospodaření obce a obecní majetek spadá do samostatné působnosti obce, přičemž soukromoprávní vztahy, ve kterých obec vystupuje, jsou upraveny převážně předpisy občanského a obchodního práva. Pro pochopení problematiky hospodaření obcí je zapotřebí vymezit a ujasnit si základní pojmy, které se v souvislosti s tímto tématem objevují, zejména zákonné vymezení obcí, jejich charakteristiku, funkce, pravomoci a povinnosti, dále se zaměřím na příjmovou a výdajovou stránku rozpočtové skladby obcí a v neposlední řadě také na zadluženost obcí, její příčiny a možná řešení.

2.1 Vývoj územní samosprávy v českých zemích

Územní samospráva je právo územního celku (v našem případě obce) spravovat určitý, právem vymezený okruh svých záležitostí samostatně a relativně nezávisle na státu. Právo obcí na samosprávu je zaručeno přímo v Ústavě, podrobněji je vymezeno v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích.

2.1.1 Struktura územní samosprávy před rokem 1990

Samospráva má v české republice (dále jen ČR) bohatou historii. Stejně jako v jiných zemích, i v ČR v minulosti územní samospráva vznikala dvěma způsoby:¹

- **přírozeně** (důsledek přirozeného osídlení) jako obce, města s větším či menším počtem obyvatel, kteří sídlí na stejném místě;
- **uměle** (z vůle státu) jako vyšší stupeň územní samosprávy na regionální úrovni, zahrnující společenství obyvatel více měst a obcí v dané oblasti, které spojují společné zájmy.

Na území ČR se územní samospráva datuje od roku 1848, rozvíjela se tehdy převážně na úrovni obcí, na úrovni okresů a zemí již méně. Zlomovým právním předpisem tehdejší veřejné správy byl *zákon č. 170, o prozatímním obecním zřízení* (tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení), který byl vydán **20. března 1849** a jehož autorem byl ministr vnitra habsburské monarchie František Stadion. Významný je tento zákon zejména i tím, že ze zásad

¹ PEKOVÁ, J., 2004.

v něm obsažených vycházejí takřka všechny právní předpisy týkající se této oblasti – nejznámější zásadou je ta z úvodu zákona, která říká, že „*základem svobodného státu je svobodná obec*“. Zákon rozlišoval obce místní a tzv. obce vyššího druhu – obce okresní a krajské. Místní obce tvořily především katastrální obce, které byly zřízeny josefínskými reformami pro berní potřeby. Okresní obce pak byly tvořeny místními obcemi a krajské obce byly souhrnem obcí okresních. V roce **1850** došlo k realizaci prozatímního obecního zřízení, ale v život byly uvedeny pouze obce místní, obce okresní a krajské nikoliv.²

Zákon také nově rozčlenil místní obce podle velikosti a počtu obyvatel na města, městečka (městyse) a vesnice (vsi) a vybavil je dvojí působností – **přírozenou** a **přenesenou**. Přírozená působnost zahrnovala „*vše, co se zájmu obce nejprve dotýká, a v rámci svých hranic plně obstarat může*“, přenesená působnost byla vymezena jako „*obstarání určitých veřejných záležitosti, které jsou obci svěřeny cestou delegace státem*“. Nejvyšším orgánem obce, jehož funkční období trvalo tři roky, byl tzv. obecní výbor, ten si pak volil obecní představenstvo, které bylo složeno z purkmistra a minimálně dvou radních.³

Po **28. říjnu 1918**, tedy po vzniku Československé republiky, byla převzata struktura územní samosprávy z Rakouska-Uherska. Základní myšlenkou byla nezávislost územní samosprávy na orgánech státní správy. Postupně byly typy územní samosprávy zákonnými úpravami sjednoceny do tří stupňů: obec (město), okres, země.⁴ Dne **7. února 1919** byla vyhlášena *novela obecního zřízení č. 76/1919 Sb.*, díky které došlo ke změně terminologie obecních orgánů – obecní výbor se změnil na obecní zastupitelstvo, obecní představenstvo na radu, purkmistr se stal starostou a byl zastoupen prvním a druhým náměstkem. Obce také dostaly právo zřizovat si své komise. Další novelou obecního zákona byla ta z roku **1933**, na jejímž základě bylo funkční období orgánů municipalit prodlouženo na 6 let. Bylo rozhodnuto i tom, že starostové musí být potvrzováni zemskými úřady, v případě obcí s okresním úřadem dokonce ministerstvem vnitra. Po vyhlášení protektorátu Čechy a Morava v roce **1939** byli starostové v řadě měst sesazeni a byli nahrazeni novými starosty a jejich zástupci (tzv. přidělcenci), které jmenovaly německé orgány. V roce **1945** byly vytvořeny místní, okresní a zemské národní výbory. Místní národní výbory (MNV) vykonávaly pravomoci dosud náležející obecním zastupitelstvům, starostům a radě. Orgány národních výborů byly: plénium

² MATES, P., 1996.

³ RICHTER, J. Březnové mezníky historie obecního zřízení. *Veřejná správa : Týdeník vlády České republiky* [online]. 2003, no. 13 [cit. 2010-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2003/0013/info.html>>. ISSN 0027-8009.

⁴ PEKOVÁ, J., 1997.

(které bylo také základním rozhodujícím orgánem), rada, předseda a jeho náměstci a příslušné komise. Výkonnými orgány národních výborů se staly obecní, okresní a zemské úřady, ty však byly **1.1.1949** zrušeny.⁵

Národní výbory se s malými obměnami udržely i v následujících 40 letech.

2.1.2 Struktura územní samosprávy po roce 1990

K velkým změnám v územní samosprávě došlo až po převratu v roce 1989. K **1.1.1990** byly zrušeny krajské národní výbory, koncem roku zanikly i národní výbory okresní a místní. Ve stejné době byly zřízeny okresní úřady a bylo obnoveno obecní zřízení. V Ústavě a v zákonu o obcích byl zakotven samosprávný charakter obcí a zároveň byla na obce přenesena část výkonu státní správy. Byly rovněž obnoveny tradiční samosprávné orgány obce – zastupitelstvo, rada a starosta.

V roce **1993**, po zavedení nové daňové soustavy, se díky úpravě daňového určení v rozpočtových pravidlech významně zvýšila finanční soběstačnost obcí. Byly vymezeny příjmy, které jsou příjmem místních rozpočtů a které plynou přímo do státního rozpočtu.⁶

Dne **31.12.2002** ukončily svou činnost okresní úřady, jejich pravomoci přešly na obce s pověřenými obecními úřady, obce s rozšířenou působností a na krajské úřady. Kraje byly definovány již v roce **1997** ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o zřízení vyšších územních samosprávných celků, fakticky ovšem vznikly až **1.1.2001** přijetím zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. V současnosti jsou tedy základními jednotkami územní samosprávy v ČR obce, vyššími územně samosprávnými celky jsou kraje.⁷

2.2 Obec jako základní územní samosprávný celek

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Je také subjektem veřejného a soukromého práva, v právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů.⁸

⁵ LACINA, K.; ČECHÁK, V., 2001.

⁶ PEKOVÁ, J., 1997.

⁷ JÍLEK, M., 2008.

⁸ LAJTKEPOVÁ, E., 2007.

Obec je vymezena třemi základními **znaky**:⁹

- **území**;
- **občané** s trvalým či přechodným pobytem, občané s čestným občanstvím, právnické osoby a podnikatelé se sídlem nebo provozovnou na území obce a další fyzické a právnické osoby, např. majitelé nemovitostí na území obce;
- **samospráva** veřejných záležitostí v hranicích obce (působnost).

Občané se podílejí na **řízení obce**:¹⁰

- **nepřímo** prostřednictvím volených zástupců (zastupitelstvo obce);
- **přímo**, a to dobrovolnou prací (např. různé komise, referenda, aktivní účast na veřejných schůzích obce atd.).

2.2.1 Působnost obce

Působnost je oblast činnosti subjektu veřejné správy v rámci úpravy určitých společenských vztahů, na určitém území, vůči určitému kruhu osob a v určitém čase.

Rozlišujeme dva **druhy působnosti** obcí:¹¹

- **samostatná působnost**, do které patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, pokud nejsou zákonem svěřeny státu, krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce;
- **přenesená působnost**, což je státní správa, kterou vykonávají výkonné orgány obcí – ty jsou kontrolovány orgány státní správy a v některých oblastech krajskými úřady.

2.2.2 Druhy obcí

Zákon o obcích¹² rozlišuje tyto druhy obcí:

- **obce**, které nejsou městy;
- **města**, u kterých je v současné době požadavek 3000 obyvatel, případně města, kterým byl tento titul udělen v minulosti, i když minimální počet 3000 obyvatel nesplňují;

⁹ PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J., 2002.

¹⁰ PEKOVÁ, J., 2004.

¹¹ KOUDELKA, Z., 2007.

¹² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

- **městysy** (městečka), kterými můžou být jen obce, které tento titul používaly před 17.5.1954 (toho dne nabyt účinnosti zákon č. 13/54 Sb., o národních výborech) a které o to požádají předsedu Poslanecké sněmovny;
- **statutární města**, která můžou být stanovena jen zákonem a jejichž správa je od ostatních měst odlišná zejména samosprávou městských částí;
- **hlavní město Praha**, které se dále člení na městské části.

Dle **samostatné působnosti** rozlišujeme tyto druhy obcí:¹³

- **všechny obce**, které mají samostatnou působnost;
- **města s počtem obyvatel nad 20 000**, které mají právo stanovit podmínky k výkonu práce řidiče TAXI;
- **hlavní město Praha**, které má navíc samostatnou působnost kraje.

Podle **přenesené působnosti** rozlišujeme tyto druhy obcí:¹⁴

- **všechny obce**, na které je přenesen základní výkon státní správy;
- **obce s matričním úřadem**, které vykonávají státní správu na úseku matriky;
- **obce se stavebním úřadem**;
- **obce s pověřeným obecním úřadem**, které jsou i obcemi s matričním a stavebním úřadem a označují se jako obce 2. stupně přenesené působnosti;
- **obce s rozšířenou působností**, které jsou zároveň obcemi s pověřeným obecním úřadem a označují se jako obce 3. stupně přenesené působnosti.

2.3 Rozpočet obce

Všechny obce mají povinnost každoročně sestavovat svůj rozpočet, který bilancuje příjmy s výdaji za rozpočtové období (v ČR se rozpočtové období kryje s kalendářním rokem). Obce rovněž musí sestavovat **rozpočtový výhled**, ze kterého se při tvorbě rozpočtu vychází. Rozpočtový výhled se zpravidla stanovuje na 2-5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet, podkladem k jeho sestavení jsou zejména uzavřené smluvní vztahy a přijaté závazky.

Dlouhodobým cílem obce by měl být **vyrovnaný rozpočet** ($P = V$), případně **rozpočet přebytkový** ($P > V$), dlouhodobě **schodkový rozpočet** ($P < V$) vede k zadlužení obce a musí se vyrovnat návratnými finančními prostředky nebo přebytkem hospodaření minulých let.

^{13, 14} KOUDELKA, Z., 2007.

Základním právním předpisem pro sestavování rozpočtu obce a závěrečného účtu, specifikaci příjmů a výdajů rozpočtu a hospodaření s prostředky rozpočtu je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.¹⁵

2.3.1 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces představuje činnost volených i výkonných orgánů obcí spojenou se sestavením návrhu rozpočtu, s jeho schválením a realizací během rozpočtového období, kontrolou jeho plnění a sestavení závěrečné bilance hospodaření. Rozpočtový proces zpravidla trvá 1,5 - 2 roky.¹⁶

Rozpočtový proces zahrnuje tyto **etapy**:^{17 18}

- **sestavení návrhu** příslušným výkonným orgánem obce, kterým je zpravidla finanční odbor obecního úřadu. Návrh musí obsahovat konkrétní požadavky jednotlivých vedoucích odborů a zastupitelů, případně požadavky svých organizací. Podkladem pro návrh rozpočtu je rozpočtový výhled;
- **projednávání a schválení návrhu rozpočtu** zastupitelstvem a příslušnými komisemi, zejména komisí rozpočtovou a kontrolní. Schvaluje se struktura příjmů a výdajů i celková výše rozpočtu obce;
- **plnění rozpočtu**, za které zodpovídají výkonné orgány obce;
- **průběžná kontrola plnění rozpočtu**, za kterou jsou odpovědny výkonné i volené orgány obce. Kromě této průběžné kontroly je důležitá i následná kontrola plnění rozpočtu, která se provádí po skončení rozpočtového období;
- **sestavení přehledu o skutečném plnění rozpočtu**, tzv. **závěrečný účet**, který většinou sestavuje finanční odbor. Projednávání a schvalování závěrečného účtu je v kompetenci obecního zastupitelstva a kontrolní komise. Obec je rovněž povinna nechat si přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok. Zpráva o hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok je součástí projednání závěrečného účtu a obsahuje údaje o hospodaření s příjmy a výdaji v plném členění rozpočtové skladby.

V průběhu rozpočtového procesu se musí obce řídit obecně platnými rozpočtovými zásadami, kterými jsou každoroční sestavování a schvalování rozpočtu, realita a pravdivost

¹⁵ PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J., 2002.

¹⁶ PEKOVÁ, J., 2004.

¹⁷ PEKOVÁ, J., 1997.

¹⁸ PROVAZNÍKOVÁ, R., 2009.

rozpočtu, úplnost a jednotnost rozpočtu, dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu, účelovost rozpočtu a zásada publicity.¹⁹

2.3.2 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba neboli rozpočtová klasifikace je systematické, jednotné a přehledné třídění všech peněžních operací rozpočtů a fondů obcí, včetně operací organizačních složek, kterých jsou obce zřizovatelem. V současné době upravuje rozpočtovou skladbu vyhláška MF ČR č. 323/2002 Sb., s účinností od 1.1.2003.

Rozpočtová skladba využívá **třídění**:^{20 21}

- **odpovědnostního (kapitolního);**

Podle odpovědnostního hlediska se člení příjmy a výdaje do jednotlivých kapitol. Toto třídění je však povinné pouze u státního rozpočtu, pro obce je toto třídění nepovinné.

- **druhového;**

Druhové třídění je základním systémem třídění a týká se všech peněžních operací, které rozděluje do tří základních okruhů:

1. *příjmové operace (daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy, přijaté dotace);*
2. *výdajové operace (běžné výdaje, kapitálové výdaje);*
3. *financování.*

Druhové třídění využívá v rámci jednotlivých tříd čtyřmístný číselný kód. Rozlišuje třídy (jednomístný kód), seskupení položek (dvoumístný kód), podseskupení položek (třímístný kód) a jednotlivé položky příjmů a výdajů (čtyřmístný kód).

- **odvětvového;**

Z hlediska odvětvového se výdaje a příjmy třídí podle odvětví, tzn. na jaký účel jsou vynakládány finanční prostředky rozpočtu v souvislosti se zajišťováním potřeb. Výdaje se z tohoto hlediska třídí všechny, příjmy jen nedaňové a kapitálové s výjimkou příjmů ze splátek půjčených prostředků.

¹⁹ KOUDELKA, Z., 2007.

²⁰ PEKOVÁ, J., 1997.

²¹ PROVAZNÍKOVÁ, R., 2009.

Odvětvové třídění (dříve také nazýváno jako třídění funkční) využívá třídění na šest skupin:

1. *zemědělství a lesní hospodářství;*
2. *průmyslová a ostatní odvětví hospodářství;*
3. *služby pro obyvatelstvo;*
4. *sociální věci a politika zaměstnanosti;*
5. *bezpečnost státu a právní ochrana;*
6. *všeobecná veřejná správa a služby.*

Stejně jako druhové třídění, i třídění odvětvové využívá čtyřmístný kód. Rozlišuje skupiny (jednomístný kód), oddíly (dvoumístný kód), pododdíly (třímístný kód) a paragrafy (čtyřmístný kód).

- **konsolidačního.**

Prvkem konsolidačního třídění jsou tzv. záznamové položky. Konsolidační třídění umožňuje vyloučení peněžních převodů mezi fondy a rozpočtem, převodů mezi zřizovatelem a organizační složkou a mezi veřejnými rozpočty různých úrovní (např. mezi státním rozpočtem a rozpočtem obce).

2.4 Příjmy obcí

Příjmy rozpočtu obce člení rozpočtová skladba do čtyř tříd: daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace. Podrobněji se na každý z těchto druhů příjmů podíváme v následujících podkapitolách.

2.4.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy tvoří nejvýznamnější skupinu příjmů obcí. Rozpočtová pravidla vymezují tzv. rozpočtové určení daní, tzn., že určují druhy daní, které sice jsou vybírány podle celostátně platných daňových zákonů, jejich výnos však celý plyne přímo do rozpočtů obcí – jsou to tzv. **svěřené daně**. Rozpočtová pravidla rovněž stanovují tzv. **daně sdílené**, což je podíl na celostátně vybíraných daních, který bude příjmem rozpočtu obce. Zákonem jsou také vymezeny různé **municipální daně**, tzn. daně, které mohou obce využívat na svém území.

Mezi daňové příjmy patří:²²

- **svěřené daně:**
 - daň z nemovitosti,
 - daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec;
- **sdílené daně:**
 - daň z přidané hodnoty,
 - daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků,
 - daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou,
 - daň z příjmů fyzických osob z podnikání,
 - daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem není obec;
- **poplatky a daně z vybraných činností a služeb:**
 - *místní poplatky*, které mají fakultativní charakter, tzn. že obce samy rozhodují o tom, zda budou poplatky vybírat a jaké poplatky budou vybírat. V současnosti existuje celkem 9 druhů místních poplatků, patří mezi ně např. poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného atd. Soustavu místních poplatků upravuje zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích ve znění pozdějších předpisů;
 - *správní poplatky*, což jsou poplatky za správní úkony, které obec vykonává v rámci přenesené působnosti. Mezi správní poplatky patří např. nahlédnutí do matriční knihy nebo sbírky listin, ohlášení změny místa trvalého pobytu, vydání potvrzení o národnosti nebo státním občanství aj. Výše správních poplatků je stanovena zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích;
 - *poplatky spojené s životním prostředím*, které mají sankční charakter. Většina z těchto poplatků je příjmem Státního fondu životního prostředí, do rozpočtu obcí z nich plyne jen určitá část. Jedná se např. o poplatky za znečištění ovzduší, poplatky za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních, poplatky za uložení odpadů aj.

²² PEKOVÁ, J., 2004.

2.4.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy, které se označují jako „uživatelské poplatky“, vznikají z vlastní hospodářské činnosti obce a slouží k částečné úhradě služeb, které poskytuje obec.²³ Do nedaňových příjmů patří:²⁴

- **příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem:**
 - patří zde příjmy z poskytování služeb a výrobků, příjmy z prodeje zboží, příjmy z pronájmu majetku, příjmy z úroků a realizace finančního majetku, soudní poplatky aj.;
- **přijaté sankční platby a vratky transferů:**
 - např. příjmy z finančního vypořádání minulých let mezi krajem a obcemi, vratky nevyužitých prostředků z Národního fondu, aj.;
- **příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy:**
 - jedná se např. o přijaté neinvestiční dary, přijaté pojistné náhrady, platby za odebrané množství podzemní vody atd.;
- **přijaté splátky půjčených prostředků:**
 - patří sem splátky půjček od státního rozpočtu, od podnikatelských subjektů, ze zahraničí, od vysokých škol, od obecně prospěšných organizací aj.

2.4.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy představují jednorázové příjmy z prodeje dlouhodobého majetku ve vlastnictví obcí, tedy ze zdrojů, které byly dříve uhrazeny z obecního rozpočtu.²⁵

Kapitálové příjmy tvoří:²⁶

- **příjmy z prodeje investičního majetku a ostatní investiční příjmy:**
 - např. příjmy z prodeje pozemků, příjmy z prodeje nehmotného investičního majetku, přijaté dary a investice, přijaté příspěvky na investice, aj.;
- **příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů:**
 - patří zde příjmy z prodeje akcií a příjmy z prodeje majetkových podílů.

²³ TOMÁNEK, P., 2009.

^{24, 26} Příloha č. 2 k opatření MF č.j. 111/74 200/1997.

²⁵ TOMÁNEK, P. Rozpočtové určení daní obcím. *Deník veřejné správy* [online]. 26.7.2004, no. 3 [cit. 2010-04-03]. Dostupný z WWW: <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6109057>.

2.4.4 Přijaté dotace

Vlastní příjmy rozpočtů obcí nestačí financovat potřebné běžné výdaje, proto je zapotřebí dodatečných finančních prostředků ze státního rozpočtu. Dotace tvoří významnou část příjmů rozpočtů obcí, představují nenávratné vztahy v přerozdělování rozpočtové soustavy. Dotace mohou být obcím poskytnuty jako:²⁷

- **účelové dotace**, které jsou vždy poskytovány na určitý účel;
- **neúčelové dotace**, jejichž poskytování není vázáno na předem vymezený účel a předem stanovené podmínky, o jejich využití rozhodují samy obce.

Podle toho, jakým způsobem obce **dotace získávají**, rozdělujeme dotace na:²⁸

- **nárokové dotace**, na které mají obce automaticky nárok a dostávají je pravidelně aniž by o ně musely žádat;
- **nenárokované dotace**, o které musí obce žádat, musí pro jejich získání splnit určité podmínky a nemají na ně automaticky nárok.

Druhové třídění rozpočtové skladby třídí dotace na:²⁹

- **běžné (neinvestiční) dotace**, které jsou poskytovány na financování běžných, pravidelně se opakujících potřeb. Patří zde např. převody z Národního fondu, dotace od krajů, dotace ze státních fondů, převody z vlastních fondů aj.;
- **kapitálové (investiční) dotace**, které jsou poskytovány na jednorázové, pravidelně se neopakující dlouhodobé potřeby. Do kapitálových dotací patří např. dotace od zahraničních vlád, za státního rozpočtu, ze státních finančních aktiv aj.

2.5 Výdaje obcí

Obce se významně podílejí na financování a zabezpečování veřejných statků pro obyvatelstvo. Podíl výdajů rozpočtů obcí závisí zejména na rozsahu odpovědnosti a pravomoci obcí za zajišťování veřejných statků. Výdaje můžeme členit z několika hledisek.³⁰

Z hlediska **rozpočtového plánování** dělíme výdaje na:

- **plánované výdaje**, které je možné poměrně přesně naplánovat;

²⁷ PEKOVÁ, J., 2004.

²⁸ PROVAZNÍKOVÁ, R., 2009.

²⁹ PEKOVÁ, J., 1997.

³⁰ PEKOVÁ, J., 2004.

- **neplánované výdaje**, což jsou nahodilé výdaje, které se vyskytnou v průběhu rozpočtového období, jejich vznik je velmi těžké odhadnout.

Podle **charakteru infrastruktury** můžeme výdaje rozdělit na:

- **ekonomické výdaje** určené zejména pro obecní podniky zabezpečující služby;
- **sociální výdaje**, které jsou určeny na vzdělání a péči o zdraví, na provoz sociálních zařízení a na sociální peněžní transfery.

Podle **funkcí veřejných financí** členíme výdaje na:

- **alokační výdaje**, které zahrnují výdaje obcí na nákup služeb od soukromých firem a na uhrazení ztráty vlastních podniků;
- **redistribuční výdaje** související s poskytováním peněžních dotací z regionálního rozpočtu do rozpočtů obcí na svém území;
- **stabilizační výdaje**, u kterých jde většinou o jednorázové sociální výpomoci poskytované z rozpočtů obcí nad rámec dávek státní sociální podpory.

Podrobné a závazné členění výdajů podle **rozpočtové skladby** na **výdaje běžné** a **výdaje kapitálové** obsahují následující podkapitoly.

2.5.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje jsou využívány na financování běžných, pravidelně se opakujících potřeb v příslušném rozpočtovém období, proto se o nich také někdy hovoří jako o provozních či neinvestičních výdajích.³¹

Do běžných výdajů patří:³²

- **výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné:**
 - např. platy zaměstnanců, povinné pojistné placené zaměstnavatelem, mzdové náhrady aj.;
- **neinvestiční nákupy a související výdaje:**
 - např. nákupy materiálu, poskytnuté zálohy a jistiny, nákup vody, paliv a energie, ochranných pomůcek, služeb, léků a lékařských pomůcek, úroky aj.;

³¹ PEKOVÁ, J., 2004.

³² Příloha č. 2 k opatření MF č.j. 111/74 200/1997.

- **neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům:**
 - jedná se o neinvestiční dotace finančním institucím, občanským sdružením, politickým stranám a hnutím aj.;
- **neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu:**
 - např. odvod daně za zaměstnance, neinvestiční transfery státnímu rozpočtu, převody vlastním fondům, úhrady sankcí jiným rozpočtům aj.;
- **neinvestiční transfery obyvatelstvu:**
 - patří zde sociální dávky, náhrady z úrazového pojištění, dary obyvatelstvu, stipendia studentům a aspirantům aj.;
- **neinvestiční transfery do zahraničí:**
 - jedná se např. o peněžní dary do zahraničí, neinvestiční transfery zahraničním vládám, neinvestiční transfery mezinárodním organizacím aj.;
- **neinvestiční půjčené prostředky:**
 - neinvestiční půjčky podnikatelským subjektům, půjčky neziskovým a příspěvkovým organizacím, neinvestiční půjčky obyvatelstvu aj.;
- **ostatní neinvestiční výdaje:**
 - patří sem nespecifikované rezervy, ostatní výdaje z finančního vypořádání minulých let aj.

2.5.2 Kapitálové výdaje

Kapitálové se používají na financování dlouhodobých potřeb, především potřeb investičních. Podílejí se zhruba 1/3 na celkových výdajích rozpočtů obcí. Na financování investic jsou obcím poskytovány dotace ze státního rozpočtu nebo ze státních fondů.³³

Mezi kapitálové výdaje patří:³⁴

- **investiční nákupy a související výdaje:**
 - např. pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku, poskytnuté investiční příspěvky aj.;
- **nákup akcií a majetkových podílů:**
 - patří zde nákup akcií a nákup majetkových podílů;

³³ PEKOVÁ, J., 2008.

³⁴ Příloha č. 2 k opatření MF č.j. 111/74 200/1997.

- **investiční transfery:**
 - např. investiční dotace podnikatelským subjektům, neziskovým a příspěvkovým organizacím, investiční transfery obyvatelstvu aj.;
- **investiční půjčené prostředky:**
 - jedná se např. o investiční půjčky finančním institucím, občanským sdružením, vysokým školám, investiční půjčky podnikatelským subjektům aj.;
- **ostatní kapitálové výdaje:**
 - patří zde rezervy kapitálových výdajů a ostatní kapitálové výdaje jinde nezařazené.

2.6 Zadluženost obcí

Pokud obce plánují použít finanční prostředky v dalším období, mohou být jejich rozpočty přebytkové, mnohem častěji se však stává, že jejich rozpočty skončí deficitem, tzn., že příjmy jsou menší než výdaje. V případě, že je možno tento deficit pokrýt prostředky z předcházejících let, nevzniká zde z hlediska hospodaření žádný problém, většinou však obce vlastní prostředky k dispozici nemají a jsou k pokrytí deficitu nuceny použít některý ze zápujčnických finančních zdrojů. Vzniká tak zadlužování obce.³⁵

Mezi zdroje využívané obcemi k financování dluhu patří výnosy emitovaných komunálních dluhopisů, návratné finanční výpomoci a půjčky ze státního rozpočtu a ze státních fondů (zejména státního fondu životního prostředí) a v neposlední řadě také bankovní úvěry od peněžních ústavů, jejichž nejčastějším poskytovatelem je Česká spořitelna, a.s.³⁶

Podle ministerstva financí (dále jen MF)³⁷ vykazaly obce ke konci roku 2009 celkový dluh ve výši 80,6 mld. Kč, přičemž oproti roku 2008 se jedná o nárůst o 0,6 %. I přesto je však celkový dluh obcí ke konci roku 2009 nižší než v rekordním roce 2006, kdy zadluženost obcí dosáhla 80,9 mld. Kč. Na celkové zadluženosti obcí se podle MF téměř 49 % podílí Praha, Brno, Ostrava a Plzeň, jejichž zadluženost dosahuje výše 39,3 mld. Kč. Celková zadluženost obcí bez těchto čtyřech měst tedy činí 41,3 mld. Kč. Dluh hlavního města Prahy dosáhl ke konci roku výše 26,3 mld. Kč, což činí 32,6 % celkové zadluženosti obcí. MF dále uvádí, že z celkového počtu 6 244 měst a obcí bylo loni zadluženo 3 250 obcí, což je více než polovina z celkového počtu obcí. V roce 2008 bylo zadluženo jen o 22 obcí méně.

³⁵ TOMÁNEK, P., 2009.

³⁶ PROVAZNÍKOVÁ, R., 2009.

³⁷ Ministerstvo financí ČR. Zadluženost územních samosprávných celků v roce 2009 [online]. 30.4.2010 [cit. 2010-05-04]. Dostupný z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zadluzenost_uzem_sprav_celku_55086.html.

Určitou formou regulace zadlužení obcí je povolování emise komunálních dluhopisů MF, dále např. vazba přidělování individuálních účelových dotací na ukazatel dluhové služby (který nesmí v poměru k celkovým příjmům přesáhnout 30 %). K regulaci slouží také zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků, který zakotvuje, že přezkoumání je zaměřeno nejen na nakládání a hospodaření s majetkem, ale také na pohledávky obcí a závazky, za které převzala obec záruky a na zástavy majetku obce ve prospěch třetích osob.³⁸

³⁸ JÍLEK, M., 2008.

3. HOSPODAŘENÍ OBCÍ VE SLOVENSKÉ REPUBLICE

Hospodaření obcí ve Slovenské republice upravuje zejména zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Dalším významným zákonem týkajícím se hospodaření obcí je zákon č. 583/2004 Zb. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který upravuje rozpočty územní samosprávy, rozpočtový proces, pravidla rozpočtového hospodaření, sestavování a schvalování závěrečného účtu a finanční vztahy mezi státním rozpočtem a rozpočty obcí.

3.1 Územní samospráva

Historické kořeny samosprávy na území Slovenska sahají až do období Velkomoravské říše v 9. stol., kdy byl v čele centrální správy státu kníže, který byl zároveň i nejvyšším správním orgánem.

Od roku 1918 bylo Slovensko součástí Československé republiky, jejíž samosprávný vývoj je podrobně charakterizován v předchozí kapitole. Po listopadu 1989 se v obcích uplatnila úplná samospráva a byl vytvořen obecní majetek, samosprávné orgány obce se oddělily od místních orgánů státní moci a správy.

V roce 1996 se zákonem NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky vytvořily vyšší územní celky – kraje. Územní a správní uspořádání Slovenské republiky obsahuje dělení území státu na územní a správní celky, správní členění Slovenské republiky podle územních obvodů úřadů místní státní správy, směrnice, pokyny a usměrnění pro orgány místní státní správy, problematiku číslování staveb aj.³⁹

3.2 Obec jako základní územní samosprávný a správní celek

Zákon o obecním zřízení⁴⁰ definuje obec jako samostatný územní samosprávný a správní celek Slovenské republiky, který sdružuje osoby, které mají na jeho území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, která samostatně hospodář s vlastním majetkem a

³⁹ Ministerstvo vnútra SR. Územné a správne usporiadanie SR [online]. 2006-05-29 [cit. 2010-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.civil.gov.sk/p11/p11-01.shtm>>.

⁴⁰ Ministerstvo vnútra SR. Zákon SNR č. 369/1990 o obecnom zriadení [online]. 2006-05-29 [cit. 2010-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.civil.gov.sk/archiv/documents/p12-10-f01.pdf>>.

vlastními příjmy, přičemž základní úlohou obce je všestranný rozvoj jejího území a starost o potřeby jejích obyvatel. Obcím je možné ukládat povinnosti a omezení jen zákonem a na základě mezinárodní smlouvy.

3.3 Rozpočet obce

Rozpočet obce je základem finančního hospodaření obce a sestavuje se na období rozpočtového roku, který je shodný s kalendářním rokem. Orgány obce a jsou povinny hospodařit s majetkem obce ve prospěch rozvoje obce a jejích občanů a ve prospěch ochrany a tvorby životního prostředí. Rozpočet se sestavuje jako vyrovnaný nebo přebytkový.

Sestavení rozpočtu obce vychází z **víceletého rozpočtu obce**, což je střednědobý ekonomický nástroj finanční politiky obce, ve kterém jsou v rámci jejich působnosti vyjádřené záměry rozvoje území a potřeb obyvatel, a to nejméně na tři rozpočtové roky. Sestavuje se ve stejném členění jako rozpočet obce.⁴¹

3.3.1 Rozpočtový proces

Rozpočtovým procesem nazýváme proces plánování, sestavení, schválení a kontroly plnění rozpočtu. Stejně jako v České republice, i na Slovensku se rozpočtový proces řídí mnoha zásadami, mezi které patří zásada úplnosti rozpočtu, zásada specializace, zásada jednotnosti rozpočtové plurality, zásada reálnosti rozpočtu, zásada časové platnosti, zásada (vyrovnanosti, přebytku, schodku) rozpočtu, zásada veřejnosti rozpočtu a zásada efektivnosti, účelnosti a hospodárnosti.

Rozpočtový proces územní samosprávy je regulovaný zákonem č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákonem č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Mezi **etapy** rozpočtového procesu patří:

- příprava, projednání a schvalování obecního rozpočtu;
- hospodaření s rozpočtem v průběhu rozpočtového období (plnění a průběžná kontrola);
- hodnocení plnění rozpočtu po skončení rozpočtového období.

⁴¹ Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

3.4 Příjmy obcí

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlech územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, rozdeľuje príjmy na:

- výnosy miestnych daní a poplatkov podľa zvláštného predpisu;
- nedaňové príjmy z vlastníctví a z prevodu vlastníctví majetku obce a z činnosti obce a jejich rozpočtových organizácií podľa alebo zvláštného zákona;
- výnosy z finančných prostriedkov obce;
- sankcie za porušenie finančnej kázně uložené obcami;
- dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce;
- podiely na daních v správe štátu podľa zvláštného predpisu;
- dotácie ze štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie ze štátnych fondov;
- ďalšie dotácie ze štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok;
- účelové dotácie z rozpočtu vyššieho územného celku alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu smlúv podľa zvláštnych predpisov;
- prostriedky z Európskej únie a iné prostriedky ze zahraničia poskytnuté na konkrétny účel;
- iné príjmy stanovené zvláštnymi predpismi.

Ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie⁴² delí príjmy na:

- **daňové príjmy:**
 - daně z příjmů a kapitálového majetku;
 - daně z majetku;
 - daně za zboží a služby;
 - daně z mezinárodního obchodu a transakcí;
 - pojistné;
 - sankce a jiné daně;

⁴² Opatrenia Ministerstva financií SR z 8. decembra 2004 č. MF/010175/2004-42 v znení neskorších opatrení.

- **nedaňové příjmy:**
 - příjmy z podnikání a z vlastnictví majetku;
 - administrativní poplatky a jiné poplatky a platby;
 - kapitálové příjmy;
 - úroky z tuzemských a zahraničních úvěrů, půjček, návratných finančních výpomocí aj;
 - jiné nedaňové příjmy;
 - ostatní příjmy;
- **granty a transfery:**
 - tuzemské běžné granty a transfery;
 - tuzemské kapitálové granty a transfery;
 - zahraniční granty;
 - zahraniční transfery.

3.5. Výdaje obcí

Podle **zákona č. 583/2004 Z. z.** o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, z rozpočtu obce se hradí:

- závazky obce vyplývající z plnění povinností stanovených zvláštními předpisy;
- výdaje na výkon samosprávné působnosti obce podle zvláštních předpisů a na činnost rozpočtových organizací a příspěvkových organizací zřízených obcí;
- výdaje na úhradu nákladů přeneseného výkonu státní správy podle zvláštních předpisů;
- výdaje spojené se správou, údržbou a využitím majetku obce a majetku jiných osob, který obec užívá k plnění úkolů podle zvláštních předpisů;
- závazky vzniklé ze spolupráce s jinou obcí nebo s vyšším územním celkem, případně s dalšími osobami na zajištění úkolů vyplývajících z působnosti obce včetně závazků vzniklých ze společné činnosti;
- výdaje vyplývající z mezinárodní spolupráce obce;
- úroky z přijatých úvěrů, půjček a návratných finančních výpomocí;

- výdaje spojené s emisí cenných papírů vydaných obcí a na výdaje na úhradu výnosů z nich;
- jiné výdaje stanovené zvláštními předpisy.

Podle **rozpočtové klasifikace výdajů**⁴³ se výdaje dělí na:

- **běžné výdaje:**
 - mzdy, platy, služební příjmy a ostatní osobní vyrovnání;
 - pojistné a příspěvek do pojištění;
 - zboží a služby;
 - běžné transfery;
 - splácení úroků a ostatní platby související s úvěrem, půjčkou, návratnou finanční výpomocí a finančním pronájmem;
- **kapitálové výdaje:**
 - zakázka kapitálových aktiv a kapitálové transfery.

3.6. Zadluženost obcí

Dluh obcí dosáhl v roce 2007 25 135 mil. Sk a oproti stavu v roce 2006 se zvýšil o 1 737 mil. Sk (o 7,4%). Dluh obcí byl tvořen především bankovními úvěry a jinými půjčkami v hodnotě 24 634 mil. Sk, z nichž 11 739 mil. Sk poskytl Státní fond rozvoje bydlení a 1 755 mil. Sk státní rozpočet.⁴⁴

V roce 2008 dosáhl dluh obcí 27 024 mil. Sk a oproti stavu v roce 2007 vzrostl o 1 889 mil. Sk (o 7,5%). Prakticky celý dluh obcí tvoří bankovní úvěry a další půjčky, přičemž 14 739 mil. Sk poskytl Státní fond rozvoje bydlení a 1 714 mil. Sk státní rozpočet. Většina dluhu obcí byla přijata ve slovenských korunách (79,6%), 20,2% dluhu obce přijaly v eurech a pouze 0,2% připadlo na ostatní měny. Z hlediska splatnosti má dluh obcí převážně dlouhodobý charakter.⁴⁵

⁴³ Opatrenia Ministerstva financií SR z 8. decembra 2004 č. MF/010175/2004-42 v znení neskorších opatrenia.

⁴⁴ Ministerstvo financií SR – Záverečný účet verejnej správy SR za rok 2007.

⁴⁵ Ministerstvo financií SR – Záverečný účet verejnej správy SR za rok 2008.

4. SROVNÁNÍ HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH OBCÍ

Pro srovnání hospodaření obcí v ČR a na Slovensku jsem si vybrala dvě města – severomoravské město Příbor a slovenské město Krompachy.

V první podkapitole se hodlám zabývat charakteristikou těchto obcí, jejich historií i současností, blíže se budu věnovat i strategickým plánům rozvoje těchto měst. Cílem strategických plánů je definování zájmů a potřeb města a jeho obyvatel, podnikatelského a neziskového sektoru tak, aby docházelo k rozvoji města jako celku. Druhá podkapitola je zaměřena na hospodaření těchto dvou vybraných obcí, analýzu jejich příjmů a výdajů, vývoje hospodaření a jejich zadluženost. Třetí a poslední podkapitola pak obsahuje komparaci hospodaření obcí v ČR a na Slovensku a komparaci hospodaření mnou vybraných obcí.

4.1 Charakteristika vybraných obcí

Jak už jsem zmínila v úvodu této kapitoly, pro porovnávání jsem si vybrala město Příbor a město Krompachy. Obě města jsou srovnatelná jak počtem obyvatel, tak i svou rozlohou.

4.1.1 Město Příbor

Město Příbor, ležící asi 10 km východně od okresního města Nový Jičín, je jedním z nejstarších měst severovýchodní Moravy. Příbor je obcí s pověřeným obecním úřadem, jeho katastrální výměra činí 22,14 km² a k 1.1.2009 zde žilo 8767 obyvatel, přičemž průměrný věk obyvatel dosahoval 40,3 let.

Příbor byl založen roku 1251 jako osada s městským právem. Historická část města byla v červnu 1989 prohlášena městskou památkovou rezervací. Mezi nejvýznamnější památkové a historické objekty ve městě patří piaristická kolej, ve které je umístěno muzeum a stálá expozice Sigmunda Freuda, kostel sv. Valentina, farní kostel Narození Panny Marie, kostel sv. Kříže, hřbitovní kostel sv. Františka Serafínského. Významné je mariánské sousoší z roku 1713 na náměstí Sigmunda Freuda. Pozornost si zaslouží budova Masarykova gymnázia se sochami Františka Úprky a měšťanské domy na náměstí. Dne 27. května 2006 byl slavnostně otevřen zrekonstruovaný rodný dům Sigmunda Freuda.

Příbor je dostupný jak silniční dopravou (jezdí přes něj autobusy do Brna, Olomouce,

Ostravy i Bratislavy), tak železniční tratí Studénka – Veřovice, která navazuje na hlavní trať Bohumín – Praha. Výhodou města je blízkost letiště v přibližně 5 km vzdáleném Mošnově.

V městě se nacházejí čtyři mateřské, dvě základní školy a jedna základní umělecká škola, již od roku 1902 zde působí také Masarykovo gymnázium. Nechybí zde ani kulturní a volnočasová zařízení, zařízení sportovní a relaxační, městská knihovna, muzeum, velký rozsah poskytovaných zdravotnických služeb aj.

Strategický plán rozvoje města

Ve Strategickém plánu rozvoje města Příbora pro období 2008 - 2016⁴⁶, který byl schválen v prosinci 2007, bylo definováno osm strategických cílů města vycházejících z cílových skupin, na které je zaměřena vize města (občané, podnikatelský sektor, návštěvníci a turisté). Vize města má následující znění: „Příbor – bezpečné, moderní a živé město, efektivně využívající svého historického dědictví, výhodné polohy a výborné dostupnosti, město přívětivé pro bydlení, vstřícné k podnikání a atraktivní pro návštěvníky a turisty.“

Mezi strategické cíle patří:

- **stabilizace osídlení města** – zajistit dlouhodobou stabilizaci počtu obyvatel města, jehož vývoj by měl být stabilní a vykazovat ve srovnání s okolím minimálně stejné nebo příznivější charakteristiky;
- **kvalita života ve městě** – zajistit dlouhodobé zlepšování spokojenosti obyvatel města s kvalitou života ve městě;
- **úroveň sociálních služeb a občanské vybavenosti** – zajistit dlouhodobé zlepšování kvality a šře sociálních služeb a základní občanské vybavenosti ve městě;
- **počet podnikatelských subjektů ve městě** - zajistit dlouhodobě posilování ekonomické aktivity ve městě, odrážející se v příznivém vývoji počtu podnikatelských subjektů ve městě. Tento vývoj by měl být minimálně srovnatelný s okolím nebo vykazovat příznivější charakteristiky;
- **kvalita podmínek pro podnikání** - zajistit dlouhodobé zlepšování spokojenosti podnikatelských subjektů ve městě s kvalitou podmínek pro podnikání ve městě;

⁴⁶ Město Příbor. Strategický plán rozvoje města Příbora [online]. 2007 [cit. 2010-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://pribor.infomorava.cz/tmp/dokumenty/18687.pdf>>.

- **míra zaměstnanosti / nezaměstnanosti** - vývoj počtu nezaměstnaných a míry nezaměstnanosti ve městě ve srovnání s okolím. Cílem by mělo být dosažení minimálně srovnatelných nebo příznivějších údajů;
- **počet návštěvníků ve městě** - růst počtu návštěvníků ve městě. Význam sužeb bude stále narůstat s tím, jak poroste jejich podíl na příjmech a zaměstnanosti v regionu a ve městě;
- **spokojenost návštěvníků / turistů s nabídkou atraktivit a služeb ve městě** - průběžně zvyšovat spokojenost návštěvníků a turistů s nabídkou atraktivit, programů a služeb ve městě. Cílem by měl být postupně se zlepšující trend spokojenosti.

Tento Strategický plán rozvoje města byl zpracováván v období duben až listopad 2007 a vycházel z dostupných informací a dat v daném období, relevantních programových a strategických dokumentů na úrovni národní, krajské a místní, dále z provedených sociologických šetření, zaměřených na občany a podnikatelské subjekty, z práce a jednání pracovních skupin a práce a také z jednání Komise pro strategický rozvoj.

4.1.2 Město Krompachy

Město Krompachy a jeho okolí se nachází v západní části Košického kraje a je součástí regionu Střední Spiš, který patří do okresu Spišská Nová Ves. K 31.12.2009 zde žilo 8670 obyvatel, jejichž průměrný věk dosahoval 35 let. Území města má katastrální rozsah 22,84 km².

Nejstarší písemné správy o existenci města pocházejí z roku 1256 a 1264, ze zachovaných historických dokumentů lze vyvodit závěr, že již v roce 1282 byly Krompachy významnou osadou a jedním ze středisek hornictví a hutnictví, a to až do konce 20. století. Ve městě se nacházejí významné historické památky, např. římsko-katolický kostel z roku 1774, evangelický kostel z roku 1791, zámček z druhé poloviny 18. století, který je v současné době přestavený na penzion, dále např. kaple sv. Jana Nepomuckého z roku 1776, první vodní elektrárna na východním Slovensku z roku 1889 aj.

Krompachy jsou sídlem Gymnázia a Středního odborného učiliště elektrotechnického, tří základních škol, tří mateřských škol, Základní umělecké školy a Speciální základní školy. O vhodné vyplnění volného času dětí a mládeže se stará Centrum volného času, pro sportovce je zde k dispozici např. lyžařský areál Plejsy, fotbalový stadion a krytý bazén. Ve městě rovněž nechybí knihovna a jediná nemocnice s poliklinikou s regionálním působením.

Strategický plán rozvoje města

Strategie rozvoje města Krompachy 2015 - 2020⁴⁷ je souborem 12-ti dlouhodobých strategických cílů, které vyjadřují jak a prostřednictvím čeho bude dosaženo žádoucího a předvídaného optimistického stavu města v plánovaném období.

Mezi tyto **cíle** patří:

- zatraktivnění města zejména regenerací náměstí a zvýšením čistoty města, jeho veřejných prostranství a okrajových částí včetně čistoty romských osad a jejich okolí;
- zvýšení zaměstnanosti ve městě rozvojem nových investic a podnikání;
- zvýšení dynamiky rozvoje cestovního ruchu efektivnějším využíváním příležitostí v partnerstvích působících subjektů v cestovním ruchu, jakož i společným vytvářením účinného tlaku na eliminaci nelegálně poskytovaných služeb, zejména ubytování a stravování;
- zlepšení stavu životního prostředí ve městě a jeho okolí eliminací ohrožení starými environmentálními zátěžemi a opakujícími se povodněmi, zejména na přítocích řeky Hornád a Slovinského potoka, jakož i zefektivněním spotřeby energie;
- zlepšení technické a občanské infrastruktury týkající se zejména zlepšení dostupnosti průmyslové zóny a rekreačního střediska Plejsy a také rekonstrukce a vybavení dopravní a ekologické infrastruktury;
- vytvoření podmínek bydlení pro různé skupiny žadatelů a různé požadované formy bydlení;
- zlepšení sociální a zdravotní péče se zaměřením na skupiny obyvatel, které to nejvíce potřebují (zranitelní, s nízkou soběstačností, děti, staří, nemocní, bezdomovci, lidé v krizových situacích, uživatelé drog);
- zajištění dostupných a kvalitních služeb zdravotní a sociální péče ve zdravotnicko-sociálním zařízení regionálního až nadregionálního významu;
- zlepšení sociální a hospodářské situace sociálně slabé a odkázané romské komunity ve městě, zejména prostřednictvím výrazné podpory vytváření pracovních příležitostí pro

⁴⁷ Mesto Krompachy. Stratégia rozvoja mesta Krompachy 2015 – 2020 [online]. 2006 [cit. 2010-05-03].

Dostupný z WWW:

<http://www.krompachy.sk/portal/content/article/file/00000037/prilohy_k_strategia_rozvoja_mesta_krompachy_2015_-_2020.pdf>.

nekvalifikované a dalším vzděláváním šitým na míru podle potřeb cílových skupin romské komunity;

- zajištění podmínek pro kvalitní výchovně-vzdělávací proces na školách optimalizací škol a školských zařízení a jejich následnou rekonstrukcí a modernizací vybavení;
- povýšení významu kultury pro zatraktivnění města návštěvníkům a zkvalitnění života obyvatel města, zejména prováděním atraktivních kulturních programů v nových prostorách Domu kultury;
- podpora zdravého životního stylu a zlepšení zdraví obyvatel města pohybovými aktivitami a sportováním každého podle jeho zájmu, možností a schopností na upravených a využívaných sportovištích města, jakož i v příměstských rekreačních a oddechových zónách.

Strategie rozvoje města Krompachy je odpovědí na řešení rozvojových priorit a hlavních problémů rozvoje města, které byly diskutovány s veřejností a s důležitými cílovými skupinami na základě stanovených kritérií.

4.2 Analýza hospodaření vybraných obcí

Cílem této podkapitoly je analyzovat dosažené příjmy a vynaložené výdaje obou vybraných obcí za období 2006 – 2008. Všechny číselné údaje jsou čerpány za závěrečných účtů obcí za sledované období. V závěrečném účtu jsou obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby a o dalších finančních operacích, včetně tvorby a použití fondu. Součástí závěrečného účtu je i vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, k hospodaření dalších osob atp. V ČR i na Slovensku jsou obce povinny schválit závěrečný účet do 31. června následujícího roku ve vztahu k roku, za jehož období se závěrečný účet projednává.

Rozpočet města Příbor je zpracován v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákonem č. 243/2000 o rozpočtovém určení daní a vyhláškou MF ČR č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, vše ve znění pozdějších předpisů.

Rozpočet města Krompachy je zpracován se zákonem č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, se zákonem č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, s nařízením vlády SR č. 668/2004 ve znění nařízení 519/2006 o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy.

4.2.1 Analýza dosažených příjmů obcí za období 2006 - 2008

Obce potřebují ke své činnosti a realizování svých záměrů nemalé finanční prostředky, které získávají prostřednictvím daňových příjmů, nedaňových příjmů, kapitálových příjmů a dotací.

4.2.1.1 Příjmy města Příbor

Z tabulky č. 4-1 (grafické znázornění viz příloha č. 1), která ukazuje dosažené příjmy Příbora za období 2006 – 2008, je patrné, že ve všech sledovaných letech tvořily největší část příjmů příjmy daňové. Jejich strukturou se budu zabývat podrobněji.

Tabulka č. 4-1: Příjmy města Příbor v letech 2006 – 2008

Druhy příjmů	Rok 2006 (v tis. Kč)	Rok 2007 (v tis. Kč)	Rok 2008 (v tis. Kč)
Daňové příjmy	62 356,88	66 574,87	78 525,65
Nedaňové příjmy	30 441,28	28 124,00	54 426,86
Kapitálové příjmy	11 255,02	873,93	48 129,94
Přijaté dotace	38 024,31	19 690,30	23 796,72
Příjmy celkem	142 077,49	115 263,10	204 879,17

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Kromě daňových příjmů tvořily velkou část příjmů **příjmy nedaňové**, které zahrnují příjmy z vlastní činnosti (lesnictví, knihovna, kulturní činnost, cestovní ruch, školství), odvody příspěvkových organizací, plnění z pojistných smluv, přijaté sankční platby a ostatní nedaňové příjmy. Tyto příjmy se ve sledovaných letech pohybovaly v rozmezí od 28 – 54 mil. Kč. Největší částku nedaňových příjmů každoročně tvořily nájmy z obecních bytů a nebytových prostor včetně úhrady za služby.

Další významný příjem tvořily **přijaté dotace** (neinvestiční a investiční), které se v uvedených letech pohybovaly v rozmezí od 19 – 38 mil. Kč. V roce 2006 obdrželo město dvě neinvestiční dotace ze státního rozpočtu – dotaci na MŠ Jičínská v hodnotě 2 600 tis. Kč a dotaci na opravu domku S. Freuda v hodnotě 6 400 tis. Kč. Dále obdrželo investiční dotaci na Městskou památkovou rezervaci v hodnotě 2 000 tis. Kč. V roce 2007 byla městu poskytnuta dotace na akci Stavební úpravy ZŠ ul. Jičínská v Příboře ve výši 3 000 tis. Kč. Dotace na Městskou památkovou rezervaci činila v tomto roce 1 665 tis. Kč. V roce 2008 byla

nejvýznamnější dotací dotace z krajského úřadu v hodnotě 12 000 tis. Kč na rekonstrukci křižovatky na ulici Jičínská.

Kapitálové příjmy obce zahrnují příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy, konkrétně se jedná o příjmy z prodeje pozemků, nemovitostí a jejich částí. Jejich hodnota se ve sledovaných letech pohybovala od 800 tis. – 48 mil. Kč. Na kapitálových příjmech v roce 2006 se stejnou měrou podílely příjmy z prodeje nemovitostí, příjem z prodeje budovy bývalé Zvláštní školy a příjmy z prodeje podílových listů (všechny částkou cca 3 000 tis. Kč). V roce 2007 nebyly kapitálové příjmy nijak významné, avšak v roce 2008 zaznamenaly velký nárůst, a to díky masivnímu prodeji bytových domů.

Jak už jsem zmínila výše, největším podílem se na příjmové části rozpočtu města Příbora podílely **daňové příjmy** včetně správních a místních poplatků. Největší podíl na celkové hodnotě daňových příjmů pak měla DPH, daň z příjmů PO a daň z příjmů FO ze závislé činnosti a funkčních požitků. Tabulka č. 4-2 zobrazuje přehled jednotlivých daňových příjmů v období 2006 – 2008, grafické znázornění viz příloha č. 2.

Tabulka č. 4-2: Přehled daňových příjmů města Příbor v letech 2006 - 2008

Druhy daňových příjmů	Rok 2006 (v tis. Kč)	Rok 2007 (v tis. Kč)	Rok 2008 (v tis. Kč)
Daně z příjmu FO	16 602,58	16 796,49	17 938,24
Daně z příjmu PO	15 134,42	16 965,63	21 616,45
DPH	23 376,22	25 368,31	31 036,22
Poplatky	5 385,30	5 619,90	6 031,98
Daň z nemovitosti	1 858,36	1 824,54	1 902,76
Daňové příjmy celkem	62 356,88	66 574,87	78 525,65

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Z uvedené tabulky vyplývá, že celkové hodnoty daňových příjmů mají stoupající charakter – ze 62 mil. Kč v roce 2006 se vyhouply až na 78 mil. Kč v roce 2008. Daně z příjmů FO byly v letech 2006 a 2007 srovnatelné, v roce 2008 zaznamenaly mírný nárůst. Všechny zbývající daně (až na nepatrný pokles daně z nemovitosti v roce 2007 oproti předcházejícímu roku) měly stupňovitý průběh.

4.2.1.2 Příjmy města Krompachy

Příjmy města Krompachy se člení na daňové příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a na přijaté granty a transfery. Největších příjmů dosáhlo město v roce 2007, v letech 2006 a 2008 byly příjmy srovnatelné. Dosažené příjmy jsou rozvedeny v tabulce č. 4-3, grafické znázornění viz příloha č. 3.

Tabulka č. 4-3: Příjmy města Krompachy v letech 2006 - 2008

Druhy příjmů	Rok 2006 (v tis. Sk)	Rok 2007 (v tis. Sk)	Rok 2008 (v tis. Sk)
Daňové příjmy	67 592,00	72 617,00	76 312,00
Nedaňové příjmy	5 500,00	9 119,00	6 061,00
Kapitálové příjmy	280,00	2 290,00	2 780,00
Granty a transfery	39 870,00	44 148,00	32 924,00
Příjmy celkem	113 242,00	128 174,00	118 077,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Největší část příjmů tvoří stejně jako u města Příbora **příjmy daňové**, které se ve sledovaném období pohybovaly v rozmezí 67 – 76 mil. Sk. Druhý největší příjem pak představovaly přijaté **granty a transfery**, jejichž hodnota se v uvedených letech pohybovala od 32 mil. Sk do 44 mil. Sk. Největšími položkami zde byly přijaté granty na financování škol a školských zařízení a na dávky v hmotné nouzi.

Nedaňové příjmy, které jsou tvořeny příjmy z podnikání, příjmy z vlastnictví, administrativními a jinými poplatky, úroky z vkladů a ostatními příjmy, se v období let 2006 – 2008 pohybovaly v rozmezí 5 – 9 mil. Sk. Velký nárůst těchto příjmů v roce 2007 oproti předcházejícímu roku zapříčinil příjem z pronájmu budovy, ve které sídlí nemocnice s poliklinikou.

Menší položkou příjmů rozpočtů jsou **kapitálové příjmy**, které v průměru dosahovaly výše 1780 tis. Sk. Největšími kapitálovými příjmy byly příjmy z prodeje budov a pozemků. V roce 2008 přibyla k příjmům z prodeje budov a pozemků splátka pohledávky od obchodní společnosti Ekover, s.r.o. ve výši 1 500 tis. Sk.

Daňové příjmy tvoří daně z příjmů, ze zisků a kapitálového majetku, dan z majetku a daně za specifické služby (např. daň za komunální odpady a drobné stavební odpady, daň za psa, daň za pobyt, daň z prodeje alkoholických nápojů a tabákových výrobků aj.). Přesné částky jsou uvedeny v tabulce č. 4-4, grafické znázornění pak v příloze č. 4.

Tabulka č. 4-4: Přehled daňových příjmů města Krompachy v letech 2006 – 2008

Druhy daňových příjmů	Rok 2006 (v tis. Sk)	Rok 2007 (v tis. Sk)	Rok 2008 (v tis. Sk)
Daně z příjmů, zisků, kapitálového majetku	55 846,00	61 009,00	64 039,00
Daň z majetku	7 014,00	6 831,00	6 912,00
Daně za specifické služby	4 732,00	4 777,00	5 361,00
Daňové příjmy celkem	67 592,00	72 617,00	76 312,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Z této tabulky vyplývá, že daňové příjmy měly v jednotlivých letech stoupající tendenci. Nejvyšší část daňových příjmů tvořily daně z příjmů, jejichž hodnoty se pohybovaly v rozmezí 55 – 64 mil. Sk. Po dani z příjmů dosáhla nejvyšší částky daň z nemovitostí, která měla ve všech letech srovnatelné hodnoty okolo 7 mil. Sk. Srovnatelných hodnot dosáhly i daně za specifické služby, jejich výše se ve sledovaném období pohybovala okolo 5 mil. Sk.

4.2.2 Analýza vynaložených výdajů obcí za období 2006 - 2008

Obce se významně podílejí na zabezpečování a financování stále většího okruhu veřejných statků pro obyvatelstvo, což je důsledkem decentralizace veřejné správy a posilování role jednotlivých stupňů územní samosprávy.

4.2.2.1 Výdaje města Příbor

Výdaje města příbor jsou tvořeny výdaji běžnými a výdaji kapitálovými, oba druhy výdajů jsou podrobněji rozvedeny níže. V tabulce č. 4-5 jsou shrnuty hodnoty jednotlivých výdajů ve sledovaném období, grafické znázornění viz příloha č. 5.

Tabulka č. 4-5: Výdaje města Příbor v letech 2006 - 2008

Druhy výdajů	Rok 2006 (v tis. Kč)	Rok 2007 (v tis. Kč)	Rok 2008 (v tis. Kč)
Běžné výdaje	112 385,40	97 560,17	129 454,68
Kapitálové výdaje	31 819,13	15 956,63	40 437,64
Výdaje celkem	144 204,53	113 516,80	169 892,31

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Celkové výdaje města Příbor ve sledovaném období se pohybovaly v rozmezí 113 – 169 mil. Kč., největší hodnoty výdajů bylo dosaženo v roce 2008, a to částkou 169 892 tis. Kč. Výše běžných výdajů se pohybovala v průměru okolo 113 mil. Kč., srovnatelná byla i výše příjmů kapitálových s výjimkou roku 2007, kdy byly tyto výdaje o zhruba o polovinu nižší než v ostatních dvou letech.

Do **běžných výdajů** obcí můžeme zařadit výdaje na nákupy zboží, materiálu, výdaje na platy zaměstnanců, výdaje na opravy a údržbu, výdaje na dopravní obslužnost, výdaje na energie, služby aj. Následující tabulka č. 4-6 obsahuje běžné příjmy města Příbora členěné podle funkčního hlediska třídění rozpočtové skladby.

Tabulka č. 4-6: Přehled běžných výdajů města Příbor v letech 2006-2008

Běžné výdaje	Rok 2006 (v tis. Kč)	Rok 2007 (v tis. Kč)	Rok 2008 (v tis. Kč)
Zemědělství a lesní hospodářství	860,54	1 323,14	2 103,55
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	3 184,62	1 538,50	2 990,10
Služby pro obyvatelstvo	55 789,04	57 693,62	85 996,96
Sociální věci a politika zaměstnanosti	20 294,04	7 271,52	4 185,98
Bezpečnost a právní ochrana	4 074,33	4 733,22	5 060,89
Všeobecná veřejná správa a služby	28 182,83	25 000,17	29 117,2
Běžné výdaje celkem	112 385,40	97 560,17	129 454,68

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Běžné výdaje města Příbor se ve sledovaném období pohybovaly v rozmezí od 97 mil. Kč – 129 mil. Kč. Nejvyšší částku tvořily ve všech třech letech služby pro obyvatelstvo, a to zejména výdaje na bytové hospodářství, cestovní ruch, školy, komunální služby a výdaje na záležitosti pozemních komunikací. Druhými největšími běžnými výdaji byly výdaje na veřejnou správu a služby, zejména výdaje na činnost místní veřejné správy. Všechny výdaje byly v jednotlivých letech srovnatelné, kromě vyšších výdajů na sociální věci a politiku zaměstnanosti v roce 2006.

Kapitálové výdaje jsou tvořeny investičními výdaji na pořízení hmotného a nehmotného majetku, výdaji na nákup akcií a majetkových podílů, kapitálovými investičními transfery, výdaji na investiční půjčky a ostatními kapitálovými výdaji. Strukturu kapitálových příjmů města Příbora můžeme vidět v tabulce č. 4-7.

Tabulka č. 4-7: Přehled kapitálových výdajů města Příbor v letech 2006 – 2008

Kapitálové výdaje	Rok 2006 (v tis. Kč)	Rok 2007 (v tis. Kč)	Rok 2008 (v tis. Kč)
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	17 374,64	4 252,97	20 254,63
Služby pro obyvatelstvo	9 766,79	10 879,29	18 608,60
Bezpečnost a právní ochrana	140,81	47,30	255,50
Všeobecná veřejná správa a služby	4 536,89	777,07	1 318,91
Kapitálové výdaje celkem	31819,13	15 956,63	40 437,64

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Kapitálové výdaje se ve sledovaném období pohybovaly v rozmezí 15 - 10 mil. Kč. Z tabulky je patrné, že s výjimkou roku 2007 tvořily největší část výdajů výdaje na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, následované výdaji na služby pro obyvatelstvo.

4.2.2.2 Výdaje města Krompachy

Stejně jako výdaje města Příbor, i výdaje města Krompachy se dělí na výdaje běžné a výdaje kapitálové. Vynaložené výdaje rozpočtu města Krompachy jsou zahrnuty v následující tabulce č. 4-8, grafické znázornění viz příloha č. 6.

Tabulka č. 4-8: Výdaje města Krompachy v letech 2006 - 2008

Druhy výdajů	Rok 2006 (v tis. Sk)	Rok 2007 (v tis. Sk)	Rok 2008 (v tis. Sk)
Běžné výdaje	66 440,00	63 596,00	57 893,00
Kapitálové výdaje	11 083,00	10 944,00	23 533,00
Výdaje celkem	77 523,00	74 540,00	81 516,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Celkové výdaje za sledované období byly srovnatelné, pohybovaly se v rozmezí od 74 – 81 mil. Sk. Největších výdajů bylo dosaženo v roce 2008 částkou 81 516 tis. Sk. Výše běžných výdajů se pohybovala okolo 60 mil. Sk. Výše kapitálových výdajů byla v letech 2006 a 2007 přibližně stejná, v roce 2008 se však navýšila téměř o dvojnásobek.

Běžné výdaje města Krompachy tvoří výdaje na činnost městského úřadu, výdaje na policejní služby, na ochranu před požáry, aj. Ve sledovaných letech se pohybovaly v rozmezí 57 – 63 mil. Sk. Členění běžných výdajů obsahuje tabulka č. 4-9.

Tabulka č. 4-9: Přehled běžných výdajů města Krompachy v letech 2006-2008

Běžné výdaje	Rok 2006 (v tis. Sk)	Rok 2007 (v tis. Sk)	Rok 2008 (v tis. Sk)
Všeobecné veřejné služby	15 447,00	17 464,00	20 054,00
Veřejný pořádek a bezpečnost	2 808,00	3 313,00	4 265,00
Ekonomická oblast	5 404,00	5 687,00	5 038,00
Ochrana životního prostředí	7 439,00	9 592,00	8 539,00
Bydlení a občanská vybavenost	7 191,00	2 257,00	3 340,00
Zdravotnictví	5 600,00	9 475,00	1 000,00
Rekreace, kultura a náboženství	6 386,00	8 816,00	8 419,00
Vzdělávání	787,00	1 000,00	3 578,00
Sociální zabezpečení	4 569,00	5 992,00	3 660,00
Běžné výdaje celkem	60 440,00	63 596,00	57 893,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Běžné výdaje se Největší část běžných výdajů každoročně tvořily výdaje na všeobecné veřejné služby, které v průměru dosahovaly 17 mil. Sk. Město také každoročně věnuje nemalé částky na ochranu životního prostředí, zejména na nakládání s odpady a nakládání s odpadovými vodami. Třetími nejvyššími výdaji jsou výdaje na rekreace, kulturu a náboženství, do kterých patří i příspěvky na místní sportovní kluby a příspěvek na provoz krytého bazénu.

Kapitálové výdaje jsou tvořeny všeobecnými veřejnými výdaji, výdaji na zdravotnictví, ekonomickou oblast a výdaji na rekreace, kulturu a náboženství. Kapitálové příjmy města Krompachy jsou obsaženy v tabulce č. 4-10.

Tabulka č. 4-9: Přehled kapitálových výdajů města Krompachy v letech 2006-2008

Kapitálové výdaje	Rok 2006 (v tis. Sk)	Rok 2007 (v tis. Sk)	Rok 2008 (v tis. Sk)
Všeobecné veřejné výdaje	5 470,00	1 568,00	700,00
Ekonomická oblast	4 163,00	5 332,00	2 283,00
Zdravotnictví	0	2 797,00	0
Rekreace, kultura a náboženství	1 450,00	1 247,00	0
Kapitálové výdaje celkem	11 083,00	10 944,00	23 533,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Kapitálové výdaje se ve sledovaném období pohybovaly v rozmezí od 11 do 23 mil. Sk. V roce 2006 byli největšími výdaji všeobecné veřejné výdaje, a to díky koupi budovy domu kultury, v roce 2007 vykazovala největší výdaje ekonomická oblast, a to díky čerpanému úvěru na opravu plochy před městským úřadem, zřízení učeben a přístavbu tělocvičny na základní škole Zemanská, dále na koupi pozemků, nemovitosti na Hornáderské ulici.

4.2.3 Hospodaření vybraných obcí

Hospodaření města Příbor skončilo v roce 2006 deficitem, v dalších dvou letech pak s přebytkem, tzn., že příjmy byly větší než výdaje. Schodek se musí uhradit finančními prostředky z minulých let nebo smluvně zabezpečenou půjčkou či úvěrem. Při přebytku finančních prostředků se tyto převádějí do dalšího roku a slouží ke krytí rozpočtových výdajů nebo se převádějí do peněžních fondů. Konkrétní hodnoty hospodaření jsou vyjádřeny v tabulce č. 4-10.

Tabulka č. 4-10: Přehled hospodaření obce Příbor v letech 2006-2008

Příjmy a výdaje	Rok 2006 (v tis. Kč)	Rok 2007 (v tis. Kč)	Rok 2008 (v tis. Kč)
Příjmy celkem	142 077,49	115 263,10	204 879,17
Výdaje celkem	144 204,53	113 516,80	169 892,31
Saldo rozpočtu	-2 127,04	1 746,30	34 986,86

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Největší podíl na příjmech jednotlivých let měly daňové příjmy, konkrétně daň z přidané hodnoty, daň z příjmů PO a daň z příjmů FO ze závislé činnosti. Výdajovou stránku tvořily z větší části výdaje běžné, jejich nejvýznamnějšími výdaji byly výdaje na služby pro obyvatelstvo a výdaje na veřejnou správu a služby. Největší část kapitálových výdajů pak ve sledovaných letech tvořily výdaje na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství a výdaje na služby pro obyvatelstvo.

Hospodaření města Krompachy bylo ve všech třech sledovaných letech přebytkové, město si tedy bylo schopno vytvářet svou činností přebytek příjmů nad výdaji. Díky dlouhodobě přebytkovému rozpočtu můžeme říci, že ekonomika této obce má charakter zdravého hospodaření. Tabulka č. 4-11 zobrazuje přehled hospodaření města za sledované období 2006 – 2008.

Tabulka č. 4-11: Přehled hospodaření obce Příbor v letech 2006-2008

Příjmy a výdaje	Rok 2006 (v tis. Sk)	Rok 2007 (v tis. Sk)	Rok 2008 (v tis. Sk)
Příjmy celkem	113 242,00	128 174,00	118 077,00
Výdaje celkem	77 523,00	74 540,00	81 516,00
Saldo rozpočtu	35 719,00	53 634,00	36 561,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů města, 2010.

Největší měrou se na příjmech rozpočtu obce podílely daňové příjmy, konkrétně daně z příjmů, daň z nemovitostí a daně za specifické služby. Nejvýznamnější část výdajů obce tvořily běžné výdaje na všeobecné veřejné služby, na ochranu životního prostředí a výdaje na kulturu a rekreační zařízení. Z významných kapitálových výdajů můžeme zmínit všeobecné veřejné výdaje, jejichž významné položky jsem rozepsala již v kapitole pojednávající o výdajích města Krompachy.

4.2.3 Komparace hospodaření vybraných obcí

Výdaje a příjmy obou obcí jsou rozebrány v přecházejících podkapitolách, v této podkapitole se budu zabývat srovnáním jejich hospodaření. Uváděné údaje jsou pro lepší srovnatelnost přepočteny na jednoho obyvatele podle vzorce:

$$\text{PŘÍJMY (VÝDAJE) NA 1 OBYVATELE} = \frac{\text{PŘÍJMY (VÝDAJE) OBCE}}{\text{POČET OBYVATEL OBCE}}$$

Čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele u příjmů, tím větší má obec úspěšnost při nakládání se svými peněžními prostředky. Hodnoty v následující tabulce č. 4-12, která zobrazuje finanční ukazatele ve vybraných obcích, jsou vyjádřené v Kč.

Tabulka č. Chyba! V dokumentu není žádný text v zadaném stylu.-12: Finanční ukazatelé měst

Příbor a Krompachy v období 2006 - 2008 (v Kč)

	Rok 2006		Rok 2007		Rok 2008	
	Příbor	Krompachy	Příbor	Krompachy	Příbor	Krompachy
Počet obyvatel	8 756	8 626	8 776	8 709	8 767	8 647
Daňové příjmy	62 356 881	60 156 880	66 574 874	64 629 130	78 525 650	67 917 680
Daňové příjmy na 1 obyvatele	7 464	6974	7 586	7 421	8 956	7 854
Nedaňové příjmy	30 441 282	4 895 000	28 123 995	8 115 910	54 426 862	5 394 290
Nedaňové příjmy na 1 obyvatele	3 477	567	3 205	932	6 208	624
Kapitálové příjmy	11 255 020	249 200	873 930	2 038 100	48 129 940	2 474 200
Kapitálové příjmy na 1 obyvatele	1 285	29	100	234	5 490	286
Přijaté transfery	38 024 313	35 484 300	19 690 296	39 291 720	23 796 722	29 302 360
Přijaté transfery na 1 obyvatele	4 343	4114	2 244	4 512	2 714	3 389
Celkové příjmy	142 077 497	100 785 380	115 263 095	114 074 860	204 879 174	105 088 530
CELKOVÉ PŘÍJMY NA 1 OBYVATELE	16 226	11 684	13 134	13 099	23 369	12 153
Běžné výdaje	112 385 400	59 131 600	97 560 170	56 600 440	129 454 680	51 524 770
Běžné výdaje na 1 obyvatele	12 835	6 855	11 117	6 499	14 766	5 959
Kapitálové výdaje	31 819 130	9 863 870	15 956 630	9 740 160	40 437 640	20 944 370
Kapitálové výdaje na 1 obyvatele	3 634	1 144	1 818	1 118	4 612	2 422
Celkové výdaje	144 204 530	68 995 470	113 516 800	66 340 600	169 892 310	72 549 240
CELKOVÉ VÝDAJE NA 1 OBYVATELE	16 469	7 999	12 935	7 617	19 379	8 390

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů měst, 2010.

Z tabulky vyplývá, že nejvyšší hodnoty finančních ukazatelů dosáhly obce v roce 2008. Celkové příjmy na 1 obyvatele se v obci Příbor pohybovaly v rozmezí od 13 – 23,3 tis. Kč, v obci Krompachy v rozmezí od 11 – 13 tis. Kč. Celkové výdaje na 1 obyvatele v obci Příbor dosahovaly hodnot v rozmezí od 13 – 19 tis. Kč, v obci Krompachy v rozmezí od 7,6 – 8,4 tis. Kč. Obec Příbor měla v každém sledovaném roce celkové příjmy a celkové výdaje v přepočtu na obyvatele (i jednotlivé druhy příjmů a výdajů) o něco vyšší než město Krompachy.

5. ZÁVĚR

Tato bakalářská práce pojednává o hospodaření obcí v České a Slovenské republice. V práci byla použita metoda popisu obcí a jejich rozpočtů, metoda analýzy rozpočtů obcí a metoda komparace v časových řadách. Pro účely této bakalářské práce jsem si vybrala dvě města, která jsou srovnatelná jak svou rozlohou, tak i počtem obyvatel – město Příbor ležící v České republice a město Krompachy ležící na Slovensku.

Cílem této bakalářské práce bylo charakterizovat vybrané obce Příbor a Krompachy a analyzovat jejich hospodaření v letech 2006-2008. Dílčím cílem byla charakteristika hospodaření obcí v České a Slovenské republice.

Hospodaření města Příbor skončilo v roce 2006 deficitem, v dalších dvou letech byl rozpočet přebytkový. Celkové příjmy se ve sledovaném období pohybovaly v rozmezí od 115 – 204 mil. Kč. Celkové výdaje města Příbor se ve sledovaném období se pohybovaly v rozmezí 113 – 169 mil. Kč. Největší měrou se na příjmech rozpočtu obce podílely daňové příjmy, konkrétně daně z příjmů, daň z nemovitostí a daně za specifické služby. Nejvýznamnější část výdajů obce tvořily běžné výdaje na všeobecné veřejné služby, na ochranu životního prostředí a výdaje na kulturu a rekreační zařízení.

Hospodaření města Krompachy bylo ve třech třech sledovaných letech přebytkové. Celkové příjmy se pohybovaly v rozmezí od 100 – 114 mil. Kč, celkové výdaje byly ve sledovaném období srovnatelné, pohybovaly se okolo 70 mil. Kč. Největší měrou se na příjmech rozpočtu obce podílely daňové příjmy, konkrétně daně z příjmů, daň z nemovitostí a daně za specifické služby. Nejvýznamnější část výdajů obce tvořily běžné výdaje na všeobecné veřejné služby, na ochranu životního prostředí a výdaje na kulturu a rekreační zařízení.

Údaje obou obcí byly pro lepší srovnatelnost přepočteny na jednoho obyvatele pomocí ukazatele příjmů a výdajů na jednoho obyvatele. Celkové příjmy na 1 obyvatele se v obci Příbor pohybovaly v rozmezí od 13 – 23,3 tis. Kč, v obci Krompachy v rozmezí od 11 – 13 tis. Kč. Celkové výdaje na 1 obyvatele v obci Příbor dosahovaly hodnot v rozmezí od 13 – 19 tis. Kč, v obci Krompachy v rozmezí od 7,6 – 8,4 tis. Kč. Obce Příbor měla v každém sledovaném roce celkové příjmy a celkové výdaje v přepočtu na obyvatele (i jednotlivé druhy příjmů a výdajů) o něco vyšší než město Krompachy.

V bakalářské práci se ověřovaly dvě hypotézy. První říkala, že celkové příjmy na jednoho obyvatele jsou ve sledovaných obcích srovnatelné. Tato hypotéza byla vyvrácena, neboť celkové příjmy v přepočtu na obyvatele měla ve všech sledovaných letech vyšší obec Příbor. Druhá hypotéza říkala, že vybrané obce v České a Slovenské republice jsou s danými finančními prostředky schopny realizovat větší investiční záměry. Tato druhá hypotéza byla potvrzena – obě obce se každým rokem podílely na financování velkých investičních akcí.

SEZNAM LITERATURY

- **Knihy:**

1. JÍLEK, M. *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 426 s. ISBN 978-80-7357-355-3.
2. KOUDELKA, Z. *Samospráva*. 1. vyd. Praha: Linde, 2007. 399 s. ISBN 978-80-7201-665-5.
3. LACINA, K.; ČECHÁK, V. *Vývoj systémů veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2001. 115 s. ISBN 80-86419-13-4.
4. LAJTKEPOVÁ, E. *Veřejné finance*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007. 151 s. ISBN 978-80-7204-495-5.
5. MATES, P. *Kapitoly z historie české veřejné správy v letech 1848-1989*. 1.vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1996. 66 s. ISBN 80-7079-846-7.
6. PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha : Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
7. PEKOVÁ, J. *Místní rozpočty*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1997. 253 s. ISBN 80-7079-704-5.
8. PEKOVÁ, J. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4. aktualiz. a rozš. vyd. Praha : ASPI, 2008. 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.
9. PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2002. 441 s. ISBN 80-86395-21-9.
10. PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

- **Elektronické monografie:**

11. TOMÁNEK, P. Hospodaření územních samosprávných celků, [on-line] 2007 [cit. 2008-12-15] VŠB – TU Ostrava, Ekonomická fakulta 2007. Dostupné na WWW: <<https://portalekf.wps.vsb.cz/wps/portal>>.

- **Legislativa:**

12. Opatrenia Ministerstva financií SR z 8. decembra 2004 č. MF/010175/2004-42 v znení neskorších opatrenia.
13. Příloha č. 2 k opatření MF č.j. 111/74 200/1997 ve znění opatření č.j. 111/50 030/1998, č.j. 111/60 840/1998, č.j. 114/6 188/2000, č.j. 114/43 343/2000 a č.j. 114/117 849/2000 (a ve znění sdělení č.j. 114/14 676/1998, č.j. 114/105 427/2000 a č.j. 114/890/2001).

14. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
15. Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlech územní samosprávy a o změně a doplnění některých zákonů
16. Zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecním zřízení.

• **Internetové zdroje:**

17. Město Krompachy. Strategie rozvoje města Krompachy 2015 – 2020 [online]. 2006 [cit. 2010-05-03]. Dostupný z WWW:
http://www.krompachy.sk/portal/content/article/file/00000037/prilohy_k_strategia_rozvoja_mesta_krompachy_2015_-_2020.pdf.
18. Město Příbor. Strategický plán rozvoje města Příbora [online]. 2007 [cit. 2010-05-03]. Dostupný z WWW: <http://pribor.infomorava.cz/tmp/dokumenty/18687.pdf>.
19. Ministerstvo financí ČR. Zadluženost územních samosprávních celků v roce 2009 [online]. 30.4.2010 [cit. 2010-05-04]. Dostupný z WWW:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zadluzenost_uzem_sprav_celku_55086.html.
20. Ministerstvo financí SR – Závěrečný účet veřejné správy SR za rok 2007 [online]. 2008 [cit. 2010-05-03]. Dostupný z WWW:
http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=6871&documentId=2715.
21. Ministerstvo financí SR – Závěrečný účet veřejné správy SR za rok 2008 [online]. 2009 [cit. 2010-05-03]. Dostupné na WWW:
http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=7302&documentId=3722.
22. Ministerstvo vnútra SR. Územné a správne usporiadanie SR [online]. 2006-05-29 [cit. 2010-05-03]. Dostupný z WWW: <http://www.civil.gov.sk/p11/p11-01.shtm>.
23. RICHTER, J. Březnové mezníky historie obecního zřízení. *Veřejná správa : Týdeník vlády České republiky* [online]. 2003, no. 13 [cit. 2010-03-29]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2003/0013/info.html>. ISSN 0027-8009.

24. TOMÁNEK, P. Rozpočtové určení daní obcím. *Deník veřejné správy* [online]. 26.7.2004, no. 3 [cit. 2010-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6109057>>.

- **Ostatní:**

25. Hospodaření města Příbora 2006 – 2008.

26. Závěrečné účty města Krompachy 2006 – 2008

SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ

ČR	– Česká republika
MNV	– Místní národní výbory
P	– Příjmy
V	– Výdaje
MF	– Ministerstvo financí
MŠ	– Mateřská škola
FO	– Fyzická osoba
PO	– Právnícká osoba
DPH	– Daň z přidané hodnoty

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. května 2009

.....

Veronika Linartová

Adresa trvalého pobytu studenta:

Veronika Linartová

Npor. Loma 1386

742 58 Příbor

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Přehled příjmů města Příbor v letech 2008

Příloha č. 2: Přehled daňových příjmů města Příbor v letech 2006 – 2008

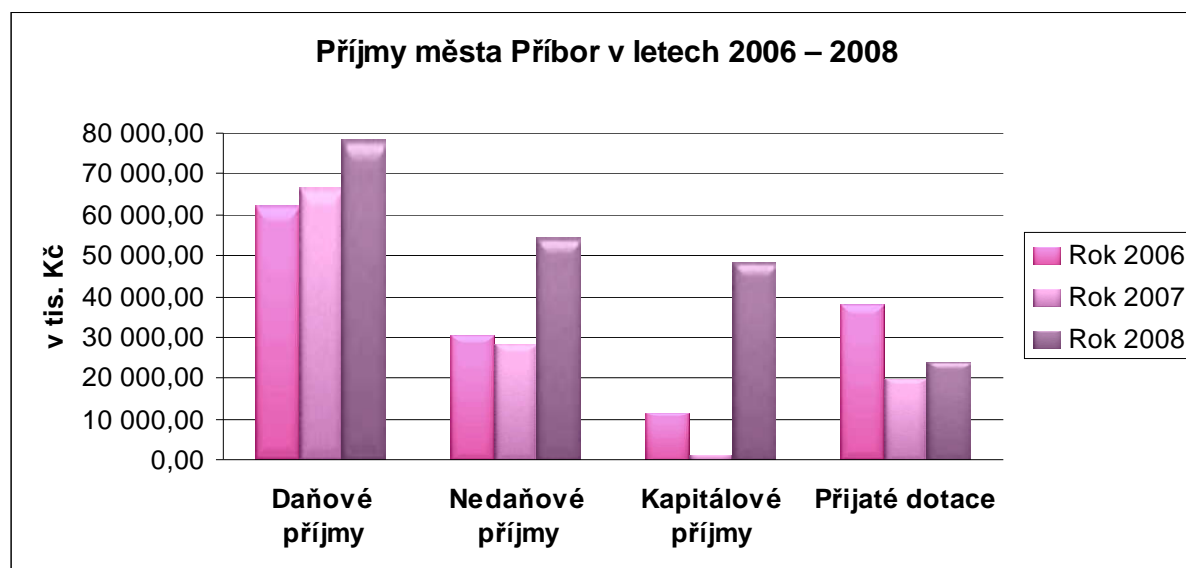
Příloha č. 3: Přehled příjmů města Krompachy v letech 2006 – 2008

Příloha č. 4: Přehled daňových příjmů města Krompachy v letech 2006 – 2008

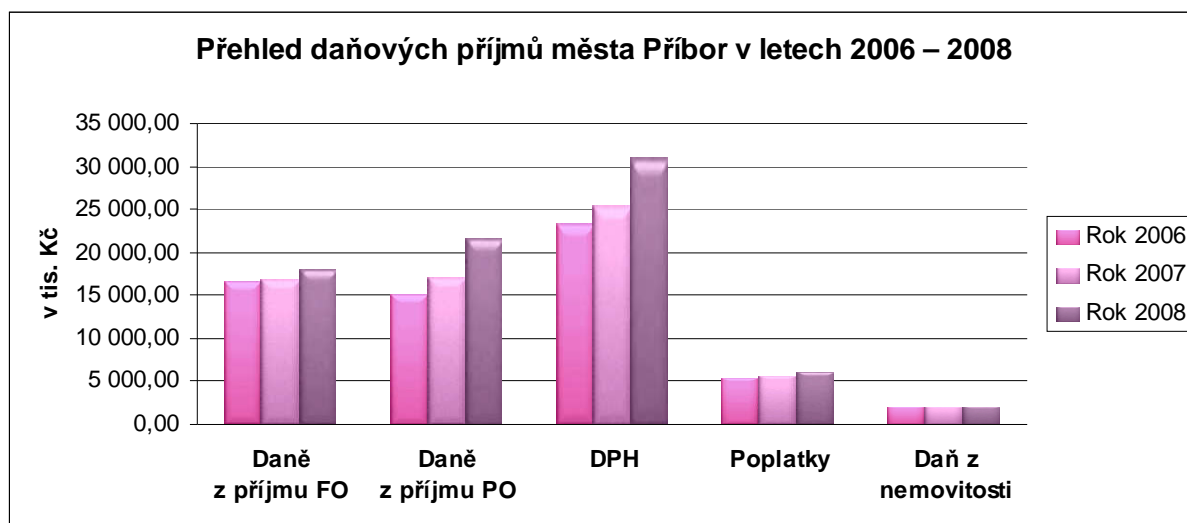
Příloha č. 5: Přehled výdajů města Příbor v letech 2006 – 2008

Příloha č. 6: Přehled výdajů města Krompachy v letech 2006 – 2008

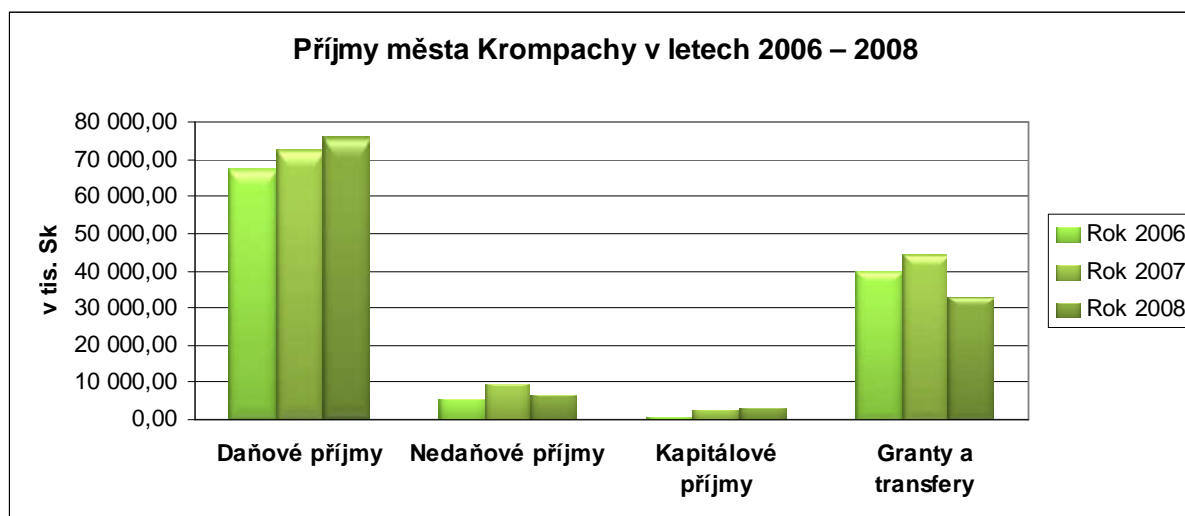
Příloha č. 1: Přehled příjmů města Příbor v letech 2006 - 2008

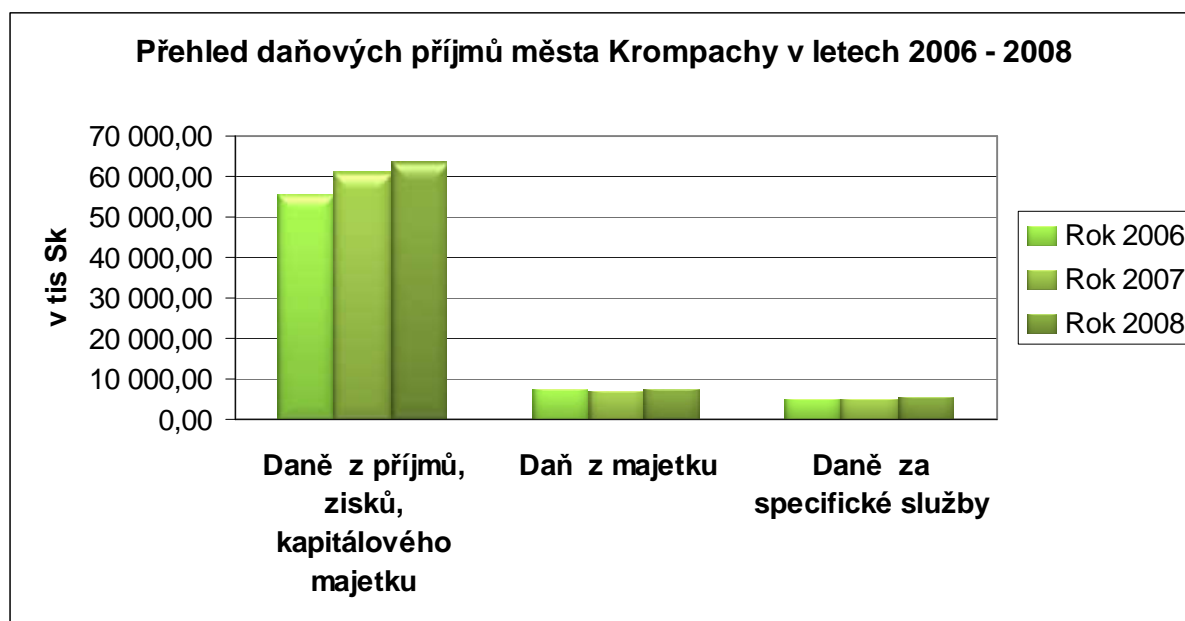
Příloha č. 2: Přehled daňových příjmů města Příbor v letech 2006 - 2008

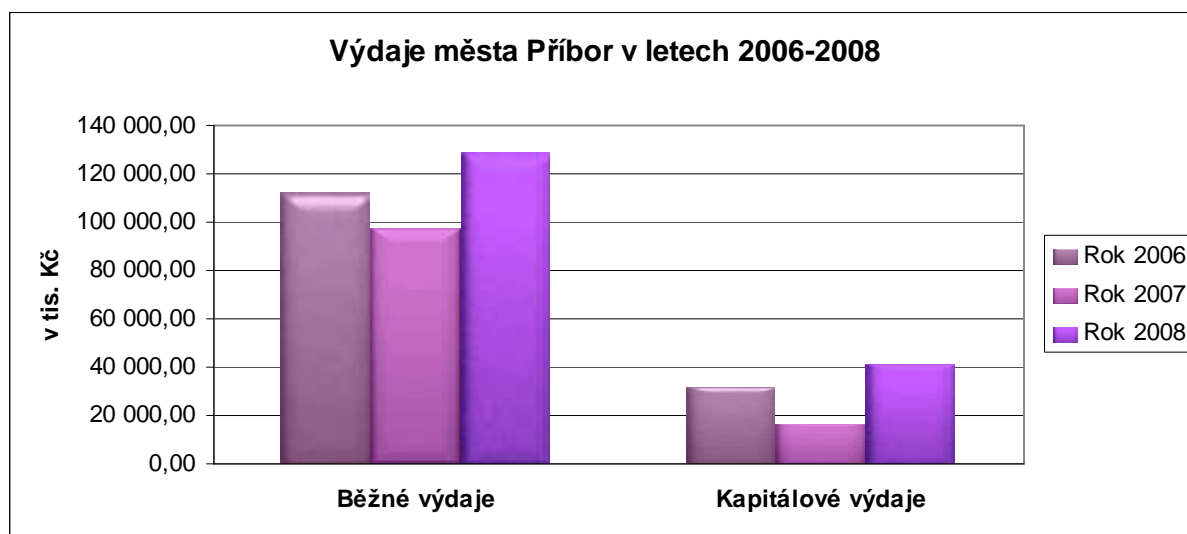
Příloha č. 3: Přehled příjmů města Krompachy v letech 2006 - 2008

Příloha č. 4: Přehled daňových příjmů města Krompachy v letech 2006 - 2008

Příloha č. 5: Přehled výdajů města Příbor v letech 2006 - 2008

Příloha č. 6: Přehled výdajů města Krompachy v letech 2006 - 2008

